

17. ARARTEKOA

arazoak konpontzeko
artekaria

zertarako?

zu zeu Ararteko?

Gizartearen antolaketak berekin du bere barne-bizitza antolatzea. Gizarte-antolamenduaren ezaugarrietako bat da bere baitan suertatzen diren gehiegikeriekiko babes-bideak ezartzearena, gehienetan herritar soilak boteretsuetatik babesteko. Besterik da zein neurritan suertatzen diren erabilgarri eta eraginkor.

arazoak konpontzeko artekaria

- Herritarroi behin baino gehiagotan egokitzen zaigu gehiegikeria kutsua duten egoerak bizitzea. Ikusi bideo-pasartea¹ eta hitz egin zuen artean:

1. Antzeko egoerak bizitzea egokitu al zaizu?
2. Normala iruditzen al zaizu horrelako jokabideak izatea herri-langileen artean?
3. Zer egin dezake herritarrak horrelako egoera baten aurrean?
4. Ezagutzen al duzu Arartekoa izeneko erakundea? Inolako esperientziarik izan al duzu? Edo beste inorenaren berririk?
5. Ezagutzen al duzu Arartekoa den edo izandakoaren izenik?

- Ikastaldea bi taldetan banatuko da eta irakasleak esango dizue zein elkarrizketa irakurri behar duzuen. Azken bi Arartekoei egindako elkarrizketak² dira (**I. eranskina**). Pentsatu nola aurkeztu behar diezuen ikaskideei irakurritakoa. Egokiena lana banatzea izango litzateke, hau da, bakoitzak elkarrizketaren zati bat hartu eta laburtzea.

- Eman ikaskideei elkarrizketaren berri.
- Jarraian dituzu elkarrizketa horietatik ateratako hainbat esaldi, hutsuneak betetzeko hainbat aukerarekin. Aukera bat edo beste egin esanahi bera hartzen al dute? Zertan dago aldea?

1. TRICICLE: Superjustino, Dinamita, (DB 642), ETB, 1999.

2. AGUNDEZ, Mertxe: "Posiblearen eta egin nahi dugunaren artea da politika", in Argia, 1.947 (2004) LAMARCA, Iñigo: "Martxismoa oso bizirik dago", in Aizu, 291 (2004).

arazoak konpontzeko artekaria

Gobernuaren jarrerak ez zuen _____ lagundu.	asko apenas batere izugarri
Erakundeen arteko koordinazioak _____ izan behar du.	ona hobea onena
Gure gizartean hiritar _____ ahulezia egoeran daude.	asko gehienak denak batzuk
Administrazio gune batzuk _____ atzeratuta daude euskararen normalizazio prozesuan.	oso erabat zertxobait nahikoa
Gizarte zaratatsu batean bizi gara, eta ez diogu _____ elkarri entzuten.	gehiegi kasik batere ia-ia
Justizia, Ertzaintza eta Osakidetza daude _____.	atzeratuta atzeratuen atzeratuago

zertarako?

- Aurreko elkarrizketak irakurri eta gero, argi al dituzu Arartekoaren eginkizunak? Argiagotzen laguntzeko, jarrian dituzu Arartekoari aurkeztutako bi erreklamazio. Irakurri arretaz.

Herritar batek Arartekoarengana jo zuen kexatzera Portugaleteko Erregistro Zibileko funtzionario batek eman zion tratuaengatik. Kontatzen zuenarengatik, ezkontza hitzarmenen inskribapena eskatu behar zuenez, lanean baimena eskatu behar izan zuen. Lanetik ahalik eta denborarik gutxien alde egiteko, erregistroaren bulegora 08:30ean joan zen, eta atean zain egon zen, lehenengoa izateko. Geroxeago, 09:00etan, erregistroa zabaldu zutenean eta funtzionarioarengana joan zenean, *epailetak zituela* eta ezin ziola jaramonik egin esan zion. Herritarrak adierazi zion beste egun batean itzultzeko oso zaila zeukala, baina funtzionarioak erantzun zion berak *ez zeukala errurik Eusko Jaurlaritzak langile gehiago ez jartzeagatik* eta, beraz, ez zuela eskatutakoa egingo, eta alferrik ari zela protestatzen. Azkenean, erreklamaziorik beste egun batean itzuli behar izan zuen Erregistro Zibilera.

Herritar batek Arartekoarengana jo zuen Burgoseko zigor-arloko epaitegi batek bere nortasunaren gaineko akatsak eragin zizkion traba eta kalte nabarmenen berri ematera. Epaitegiak kexagilearen finka bat bahitzeko agindua eman zuen, epai hura bere izen eta deitura berberak zituen beste pertsona bati zegokionean. Akats horrengatik abokatu bat hartu behar izan zuen eta bost hilabetez itxaron, epaitegiak beste auto baten bidez akatsa zuzendu zuen arte. Erreklamaziorik zioen, bere ustez, hutsegite hura erraz saihestu zitekeela, zigortutako beste pertsonaren nortasunaren beste datu batzuk jaso izan balira, esaterako, ENA zenbakia.

- Erreklamazio horiei erreparatuta, zein izan daitezke Arartekoaren zereginak? Justiziaren arlokoak ote ditu soilik?

- Orain, binaka jarriko zarete eta Arartekoaren 2003ko memoriatik jasotako jarduerak³ (**II. eranskina**) irakurriko duzue, ikaskideei aurkezteko. Egokitu zaizuen jardueraren aurkezpena prestatuko duzue, ondoko gidoiari jarraiki:

1. Nork aurkeztu zuen?
2. Noren kontra aurkeztu zuen erreklamazioa?
3. Zein izan zen erreklamazioa?
4. Zein urrats eman zituen Arartekoak?
5. Zein izan zen ondorioa?
6. Arartekoak inolako gomendiorik eman al zuen?

- Denon artean baloratu egingo dituzue entzundako aurkezpenak, hurrengo galdera (irizpideak) kontuan izanik:

1. Ongi ulertu al dira aurkeztutako jarduerak?
2. Argiago al daude orain Arartekoaren egitekoak?
3. Zertarako jo Arartekora?
4. Zer egiten du Arartekoak?
5. Noiz jo Arartekora?

zu zeu Ararteko?

- Aurreko lan guztiak egin ondoren, seguru aski, hasieran baino gauza gehiago jakingo duzu Arartekoaz. Bi taldetan banatuta, Arartekoari bi herritarrek irratian egindako galdera bana entzungo duzue⁴. Jarraian, Ararteko bazinete bezala, saiatu erantzun egokia prestatzen. Erantzunak ahalik eta zehatzena eta argiena izan behar du eta, beraz, ez oso luzea.
- Aurkeztu zuen erantzuna ikaskideei. Ikaskideek, azalpena entzunda, zein den herritarrak egin duen galdera asmatu behar dute.
- Entzun osorik herritarren galderak eta Arartekoaren erantzunak. Zuzen asmatu al duzue zein zen galdera? Ikaskideek prestatutako erantzunaren eta Arartekoarenaren artean alde handia al dago?

Mertxe Agundez:

«Posiblearen eta egin nahi dugunaren artea da politika»*

Bilbon jaioa. Abokatu. Ezkondua. Hiru seme-alaben ama. 1977tik 1995era bitartean, gai laboraletan, dibortzio eta abortu auzietan aritu zen. Orain bederatzire urte Ararteko erakundean hartu zuen konpromisoa arduraz bete duela esan digu. Aurki agur esango dio jarduneko ararteko karguari, garai politiko eze-gonkor honetan egonkortasuna bermatzen saiatu izanaren ustearekin.

Mertxe Agundezek, Xabier Markiegi arartekoaren albokoa lau urtez izan ostean, ez zuen uste beste horrenbeste denbora –1999tik 2004ra– jarduneko ararteko karguan emango zuenik: «Izan ere, inork ez zuen espero alderdi politikoen arteko desadostasunak hainbeste denbora iraungo zuenik. Akordio ezak ez dio instituzioari lagundu, alabaina, trantsizioko aldi honetan, arartekoaren hutsunea bete dudalakoan nago. Pertsonalki, jende ahulenen arazoak konpontzen ahalegintzeak, kolektibo ahulen eskubideen alde lan egiteak, haien senideek dituzten beharrak betetzeak aberastu nau» esan digu solaskideak.

Gizarteko talde boluntarioek instituzio honi ekartzen dioten laguntza biziki eskertu nahi du Mertxe Agundezek: «Gure lana administrazioa limurtzea eta konbentzitzea da. Administrazioa legerari atxiki behar zaio. Agintari bati kexa bat helarazten bazaio, ez du nik eskatu diodalako bete behar, legea bete behar duelako baizik. Hartara, ageriko nahiz itxikeriako egoeren aurrean borrokatzea gogorra da. Kexa aurkeztu dizuten pertsonen aurrean beren eskubidea bete ez izateak kezkatzen zaitu. Sosegurik eza ere bizitzen da karguan, jakina».

Zer eman dizu zure jarduerak?

Mundu hobea bat posible dela erakutsi dit. Zentzu honetan, demokraziara trantsizio garaiko ilusioa berreskuratu behar dugu. Nik frankismo garaian ikasi nuen, presio gogor baten pean bizi ginen, lege oso diskriminatzaileak zeudelarik. Garai haiek ez ziren errazak, ez ziguten ezer muxu-truk ematen, baina hobetzeko gogor aritzen ginen. Gaur egunera etorrita, sektore eta kolektibo ahulen aldeko lanetan beti ere, jarduneko ararteko karguan nire harri koskorra ekartzen saiatu naiz.

Gizartearen kontzientzia kritikoa izana sentitu al duzu inoiz?

Hein batean bai. Eskubideen betebeharra etengabe gogoratzen ari zarelako. Hala ere, eskubide horiek ez dira nireak edo Arartekoarenak, legeak eskaintzen dituenak baizik. Legearen barruan aukera ezberdinak daude, baina beti badago bat jendearen eskubideak egokiago betetzen

dituena. Kolektibo ahulen kasuetan bereziki.

Zein ezaugarri behar du ararteko batek?

Jendeari entzuten jakitea ezaugarri funtsezkoa da. Gizarte zaratatsu batean bizi gara, eta ia-ia ez diogu elkarri entzuten. Independentziaren irizpidea, justiziaren sen primarioa eta sen ona izatea ere beharrezkoak dira.

Gehitu –gay eta lesbianen– elkarteko kide Iñigo Lamarca ararteko izan ahal izateak zerbait adierazten al du zure ustez?

Nire alabetako batek berria ezagutzean "ama!, kolektibo horren eskubi-deen alde borrokatutakoa zara zu" esan zidan. «Jakina» esan nion. Arartekoa giza generoaren perspektiban kokatzen ahalegindu naiz. Izendatzen ez dena ez omen da "existitzen". Ez da egia, noski. Giza errealitateek ez diote beren izateari uzten ezkutuan direlako. Kolektibo hori ez zen zuzenbidearen subjektu politiko gisa agertzen eta ni –Arartekotik– ager dadin saiatu naiz. Iñigo Lamacaren merituetako bat «existitzen» den kolektibo baten aitzindaria izatea da. Eragozpen askoren aurka aritu da, kolektiboari eskubide guztiak ezagutu behar zaizkio. Zortetik onena desiratzen diot.

Zer gomendio emango zenioke?

Bera izatea, ausarta izatea, beretzat ,ustez, ona dena besteentzat ere erdiesten ahalegintzea...

Arartekoan sartzean gizarteaz zenuen ikusmoldea eta orain duzuna bera al da?

Gizartea denok kritikatzten dugu, baina, nahitaez, denok kontsumistak gara. Orain 25 urte, adibidez, bakar batzuek baino ez zuten autoa. Egun berriz? Gaur Interneten adibidea dugu. Hori guztia hor dago eta saihestezina da. Kontua baliabideak gure zerbitzura jartzea da eta ez gu haien zerbitzura. Bestela, gizarte mota honetan gero eta bakanduagoak biziko gara eta elkarbizitza are zailagoa bihurtuko zaigu. Hori da gizarteaz dudaren ikusmoldearen bilakaera.

Politikaz pertzepzio bera al duzu, halaber?

Politika posiblearen artea ei da. Nik egin nahi dugunaren artea ere bada-la esan ohi dut. Hau da, ongi egitearen artea, utopia dena nahi baduzu. Politikan urte gogorak izan dira, gure politika ez baitago "normalizatu-ta". Horrek eragina du gure zereginean. Baina gizarte modernoago eta demokratikoago bat lortu nahi badugu denok parte izan behar dugu politikan, eta zeregin horretan politikak kolektibo guztien parte-hartzea bermatu du.

Klase politikoak kolektibo horien guztien arazoetan erreparatzen al du?

Baietz uste dut. Baina, politikaren funtsa aurrekontuetan dago. Printzipioen aldarrikapen asko egin dezakegu, baina gaiak gai, gai bakoitzak gobernuen aurrekontuetan eta agendetan hartzen duen tokiak politikoen sentsibilitateen maila ematen digu aditzera, eta ez dezagun ahantz politikoak guk hautatzen ditugula.

EAEko espetxeetan "inplikazio eskasa eta gune ilunak" daudela ohartarazi duzu. Zer iradokitzen digu egoera horrek?

Arartekoaren lema hauxe da: "Pertsonen eskubideak ez dira espetxearen atarian bukatzen". Gure senitarteko bati espetxera joatea tokatzen bazaio, espetxeen egoera ona exijituko dugu. Adibide hurbilago bat: ez dugu ospitalera joan nahi, baina joan behar dugunean egoki egotea nahi dugu. EAEko espetxeei buruzko lehen Txostena 1996an egin genuen, Xabier Markiegi arartekoa izaki, Eusko Jaurlaritzaren eta Espetxeetako Zuzendaritzaren artean egindako itun baten barruan. Basauri, Langraitz eta Martuteneko azpiegiturak Estatuko zaharrenak zirela adierazi genuen. Preso metaketa izugarria zen. Harrezkero, besteak beste, hainbat preso atera zen kartzelatik. Baina egiturek are zaharragoak izaten jarraitzen dute.

Txostena idatzi ostean espetxetako hainbat transferentzia egin ziren. Guk espetxea presoentzako azken zokoa dela diogu, zigorraren ordeko alternatiba bilatu behar dugula. Txostenak filosofia hori bildu zuen eta aurrera egin zen nolabait. Azken urteetan, ordea, EAEko eta Estatuko harreman instituzionalak apurtu zirenez gero, espetxe gaiaz arduratzen ziren erakundeen artean zailtasun handiagoak izan dira. Txostenak sinatzen dira, baina gero horiek betetzea ez da hain sinplea.

Botere publikoek, benetan, espetxeen alternatiba bat nahi al dute?

Konstituzioaren arabera, zigorrak presoek birgizarteratzeko bideratu behar dira. Gu zentzu horretan ari gara lanean, baina komenigarria da ere hainbat gauza gogoratzea: ETAk Martuteneko psikologoa eta Langraitzeko erizain bat hil zituen. Horiek guztiak ez dira hutsean pasatzen. Espetxeetan ari den jende asko ETaren mehatxupean dago. Hainbat zerbitzu bertan behera geratu dira ETaren jardun terrorista dela eta. Hori ere esan behar da. Birgizarteratzeko planak badaude eta asko aurreratu da, baina terrorismoak ere gogor geldiarazi ditu planak. Jakina, PPreko Gobernuaren jarrerak ez zuen batere lagundu, alderantziz. Baina Konstituzioak birgizarteratzea ikusten du, eta berau aldatzen ez den bitartean betetzen ahalegindu behar dugu, gure eskubideak bermatu behar ditugu. Zentzu horretan PPK terrorismoaren une latzetan egin dituen hainbat adierazpen ez dira sartzen Konstituzioaren arauetan. Dena dela ere, espetxeen alternatiba, neurri ezberdinetan, denon esku dago: Legebiltzarraren, Gobernuaren, administrazioaren eta gizartearen eta kolektiboaren esku. Egitura modernoagoak eta erakundeen arteko

kolaborazio sendoago baten bitartez, zigorraren neurria finkatuago batez, espetxe hobeago bat izango genuke.

Bestalde, nola ikusten dituzu emakumeak jasaten ari diren gizonen erasoak?

Emakumeen eskubideen urraketa izugarria da, Arartekoan emakumearen defentsan ari gara. Erakundeen arteko koordinazioak hobeagoa izan behar du. Arartekoaren txostena, euskal administrazioetik generoaren biolentziari ematen ari zitzaion erantzunaren perspektibatik egina dago, harreman afektibo bat puskatu denean ematen den biolentziari buruzkoa. Orain arte zenbait gauza egin bada ere, laguntza ez da erabatekoa izan. Gure txostenean erasoak ekiditeko hamar neurri aipatzen ditugu. Trantsizioan emakumea diskriminatzen zuten hainbat lege bertan behera geratu ziren. Legearen aldaketa beharrezkoa izan da, baina ez nahikoa. Emakume batek bere isiltasuna hausten duenean, arduradun publiko guztiek prest izan behar dute laguntzeko. Emakume horrek ezin du erietxearen, udaltzaingoaren eta abarren artean noraezean ibili, aitzitik, erantzun bizkorrak behar ditu, eta ez bakarrik eraso jasan duenean. Hasteko, jipoituak direnei egoera salatu dezaten lagundu behar zaie. Hau da, duen arazotik ateratzeko autonomia bat izaten –beren lana izaten, kasu– lagundu behar zaie. Bizitzeko eskubideaz ari gara, baina lehenik emakumearen osasunaz eta segurtasunaz arduratu behar dugu, bere osotasun psikikoaz. Legeak lege, mentalitateak aldatu behar ditugu.

«EAEko kartzelen argazkia ez dela gizarte moderno batena» esana duzu. Emakumeen aurkako gizonen jazarpenek zein argazki mota erakusten dute?

Gizarteak bere presoak nola tratatzen dituen, horra bere argazkietako bat. Emakumeen aurkako erasoen kasuan, berdin. Duela 20 urte, demokrazian honezkero, ez genuen uste bikotekideek horrenbeste emakume hilko zutenik. Hori ere gure gizartearen argazkietako bat da. Argazkia txarra da eta ezabatzeko lanean segitu behar dugu.

Azkenik, herritar arrunta, itxuraz ahul ez dena, arduratzen ote da bere eskubideez?

Herritarrek balore eta eskubideen erabilpenean hezi behar dute. Nork jartzen ditu eskubideak praktikan? Ezagutzen dituenak. Ezagutzen ez dituenak edota gaitasun gutxiago duenak arazo gehiago dauka. Zapalduagoa den jendeak are zailago du horiek aldarrikatzea. Arartekotik horretan ari gara, ez haiek ezin dutelako, baizik haiek zailago dutelako beren eskubideak erabiltzea. Guk gizarte aktiboago bat nahi dugu. Kontua ez da bakarrik politikariak hautatzea, haiekin elkarrizketatu behar dutela esaten diegu herritarrei. Herritarrek politikariei hitza eta beren eskubideak betetzea exijitu behar diete.

“Matxismoa oso bizirik dago” Iñigo Lamarca*

Donostiarra, 45 urte. Ekainaz geroztik Arartekoa da Iñigo Lamarca: EAEko herritarrek bertako Administrazioen jardueragatik aurkezten dituzten kexak jaso eta bideratzen ditu. Ararteko karguaz jabetu aurretik, gay mugimenduan buru-belarri ibili izan da Lamarca. Zuzenbidean lizentziatua, legelari lanetan aritu zen Gipuzkoako Batzar Nagusietan, eta azken urteotan Gehitu Euskal Herriko Gay eta Lesbianen Elkarteko lehendakaria izan da. Gay nauzu liburuan (Alberdania) eman zuen bere homosexualitatearen testigantza.

Zein da EAEko herritarren kexarik ohikoena?

Ez dago nabarmen gailentzen den kexarik. Kexa asko sortzen dituzte trafikoa, udal eta foru zergek, hezkuntzak, elbarrituek, kartzeletako egoerak eta hirigintzak. Ingurumenari buruzko gaiek orain arte ez dute hainbeste kexa eragin, baina nabarmen igotzen ari dira.

Eta zein da eskubide kontuetan babes gutxien duen giza taldea?

Egia esan, eskubideak erabat bermatuta dituzten hiritarrak gutxiengoa dira. Gure gizartean hiritar gehienak ahulezia egoeran daude, arrazoi bat dela edo bestea dela, eta ez dira eskubide guztien jabe. Egoera horretan daude, esate baterako, emakumeak, adin nagusiko pertsonak (batez ere menpekotasunen bat dutenak), etorkinak, elbarrituak, gay, lesbiana eta transexualak, presoak... Presoena oso talde sentibera da, espetxeetan pertsona askoren eskubideak urratzen direlako.

Kartzela tresna egokia al da inoren jokaera zuzentzeko?

Ikerketa ugari daude erakusten dutenak kartzelak, dauden horretan, ez duela betetzen eduki beharko lukeen helburu nagusia, alegia, espetxeratatuko gizon-emakumeen bergizarteratzea. Ikerketek diotenez, espetxeetako egoera penagarria da eta kartzelak askotan delitu eskola bihurtzen dira. Batzuentzat, kartzela zigorra da edo, are gehiago, mendekua. Heriotza-zigorra, adibidez, filosofia horren adierazgarria da. Ni ez nator bat filosofia horrekin. Nire ustez, espetxeen helburua bergizarteratzea da. Gure ordenamendu juridikoan ere jasota dago helburu hori, nahiz eta praktikan ez bete. Helburua betetzeko goitik behera aldatu beharko litza-teke espetxeetako errealitatea.

Zure ustez, zein da gure herrian ematen den eskubide urraketa larriena?

Hiritar multzo bat aipatzekotan, ETAREN biktimak aipatu beharko genituzke. Hiritar asko direlako mehatxupean bizi direnak eta urratzen diren eskubideak oso larriak direlako; hasteko, bizitza-eskubidea, gero askatasuna, eta osotasun moral eta psikikoa ere bai. Eskubide batzuk beste batzuk baino funtsezkoagoak dira. ETAk urratzen dituenak oso oinarrizkoak dira eta, horregatik, urraketa larriena horixe dela esango nuke.

Azkenaldian, ordea, ETAk baino biktima gehiago eragin ditu emakumeen aurkako indarkeriak. Zergatik ez dute horrenbeste kezka sortzen emakumeen hilketek?

Arrazoi asko daude, seguruenik inportanteena ETAREN biolentziak dimentsio politikoa duela, eta horrek oihartzun handiagoa ematen diola. Edonola ere, Arartekoak garbi dauka pertsona guztiek garrantzia berbera dutela. Nire lana guztion giza-eskubideak defendatzea da, salbuespenik eta bereizketarik gabe. Zoritxarrez, emakumeak mehatxupean bizi dira, ETAREN biktimak bezala. Askotan biolentzia domestikoa deitzen zaio, baina nire iritziz ez da etxe barruko edo bikote barruko kontua. Sexu-indarkeria arazo soziala da, ia edozein emakume izan daitekeelako matxista-terrorista baten biktima une jakin batean.

Behatokiak hizkuntza eskubideak ez direla errespetatzen salatzen du urtero. Galdutzat jo behar dugu bataila hori?

Ez, inola ere ez. EAEn euskara hizkuntza ofiziala da, gaztelaniarekin batera, eta hiritarrek eskubidea dute Administrazio Publikoekiko harremanetan euskara erabiltzeko. Egia da eskubide hori ez dela behar bezala bermatzen. Administrazio Publikoak ahalegin handia egin du azken urteotan, baina oraindik asko dago egiteko. Administrazioko gune batzuk nahikoa atzeratuta daude euskararen normalizazio prozesuan. Justizia, Ertzaintza eta Osakidetza daude atzeratuenak. Nik lehentasuna eman nahi diot euskal hiztunen eskubideen babesari; horregatik, sail horien euskalduntzea arintzea da nire helburuetako bat. Baina bada beste alor bat, saihestu behar ez duguna: hiritarren arteko harremanak. Euskararen erabilera herritarren artean eskas samarra da, jende asko dagoelako euskara ez dakiena eta dakiten askok errazago egiten dutelako gaztelaniaz. Helburua benetako elebitasuna litzateke, hiritar guztiek ezagutza maila bera izatea euskaraz eta gaztelaniaz. Hartara denok izango genuke aukeratzeko eskubidea.

Seguruago sentiarazi beharrean, poliziek eta ertzainek beldurra ematen didate. Norena da errua, nirea edo haiena?

Poliziak ez datoz Martitzetik gu erasotzera. Azken finean, funtzio bat betetzen duten langileak dira. Arrazoi historikoak direla eta, Poliziaren irudi errepresiboa dago oraindik. Irudi hori zuzendu beharra dago. Ideala izango litzateke poliziarik gabeko gizartea, baina hori utopikoa denez, beste helburu bat markatu beharko dugu: poliziek herritarron askatasuna eta eskubideak babes ditzatela, hori delako bere eginkizuna.

Nola liteke bere burua demokratikotzat duen herri batean oraindik tortura existitzea?

Tortura eta demokrazia bateraezinak dira. Bere burua demokratikotzat duen Estatu batek baliabide guztiak jarri beharko lituzke torturarik gerta ez dadin, eskubide urraketa bereziki larria delako. Tortura egon badago, eta ez dut nik esan; Nazio Batuen ordezkariak eta Amnesty International-ek esaten dute. Arazoa da oso zaila dela torturak epaitegie-tan frogatzea eta, ondorioz, zigortzea. Nire ustez, tortura eragozteko prebentzioa da eraginkorra: galdeketak bideo-kameraz grabatu, atxilotuaren defentsa hobetu, lehen momentutik egon dadila medikuren bat... Onena litzateke inkomunikazioa desagertzea, tortura gehienak inkomunikazio garaian gertatzen direlako.

Azken urteotan bi egunkari itxi eta alderdi politiko bat ilegalizatu dute Euskal Herrian. Normala al da?

Ez da normala eta ez luke izan beharko. Oso salbuespenezkoa da egunkari bat ixtea, demokrazian adierazpen askatasuna funtsezkoa delako. Ararteko gisa egunkari bat ixtearen aurka nago, baina zerbait gehiago esateko sakonago aztertu beharko nuke kasu bakoitza.

Zer erakusten dute Alardearen inguruko istiluek?

Matxismoa oraindik oso bizirik dagoela euskal gizartean eta beren burua oso aurreratutzat duten herrialdeetan. Gainera, ez dut uste Irunen edo Hondarribian emakumeen partehartzearen aurka daudenak salbuespenak direnik. Nahiz eta azalean denak emakumeen eskubideen alde agertu, sakonean, barru-barruko jokabideetan matxismoak eta sexismoak uste baino indar handiagoa dute.

Interneten irakurri dut: Ararteko honen meritu bakarra gay izatea da, horregatik aukeratu zuten. Heterosexual bati buruz esango lukete horrelakorik?

Komentarioa guztiz homofoboa da. Homosexuala izatea diskriminazio arrazoia izan da historian zehar eta oraindik orain. Nire kasuan, zorionez, ez da oztopo izan Ararteko karguaz jabetzeko. Aukeratu nauten talde parlamentarioek ez dute kontuan hartu nire homosexualitatea, urte askotan gay eta lesbianen eskubideen alde aritu naizela baizik. Azken batean, giza-eskubideen mundua bat eta bakarra da, eta kolektibo baten eskubideen alde aritu izan denak uste dut meritu nahikoa duela herritar guztien defentsan aritzeko.

Madrilgo Gobernuak homosexualen ezkontzak baimentzeko aurreproiektua onartu izana historikotzat jo du gay mugimenduak. Zergatik da historikoa?

Batetik, diskriminazio historiko batekin bukatuko luke, homosexualok lege berdintasuna lortuko genukeelako. Eta, bestetik, oso garrantzitsua izan daiteke gizartearen balio sistema aldatzen hasteko. Azken batean,

familia da gure gizarte antolamenduaren oinarrietako bat. Ezkontzeko eta familia bat osatzeko aitortzarekin batera, balio sozialak ere aldatzen joango lirateke, eta espero dezagun matxismoa eta homofobia betiko desagertzea.

Ahal bezain laster ezkonduko zarela iragarri duzu. Homosexuala ez bazina, ezkonduko zinateke?

Ez dakit. Homosexuala izango ez banintz edo, hobeto esanda, homofobia existituko ez balitz, nire bizitza desberdina litzateke. Txiki-txikitatik baztertuta sentitu nintzen homofobiarengatik; horren aurrean balioetsi izan dut neure duintasuna, eta horrek bide jakin batetik eraman nau, aktibismoaren bidetik hain zuzen ere. Ezkontzearena ere bide horren barruan dago. Nire bikotekidea ere gay aktibista da, eta guretzat inportantea da homosexualitatea agerira ekartzea, normalizatze aldera. Horregatik, bioi oso modu naturalean atera zaigu ezkontzearena.

Zein da Euskal Herriko hiririk erakargarriena gay batentzat?

Bilbo. Oso bilbozalea naiz gaztetatik, eta ez gay naizelako bakarrik.

KOLKOTIK

Zerk alaitzen dizu eguna? Irribarre batek. **Zerk ateratzen zaitu zure onetik?** Hipokrisiak. **Zerk lotsarazten zaitu?** Pertsona bati gustukoa dudala adierazteak. **Zerk beldurtzen zaitu?** Minak. **Zertaz zaude harro?** Ditudan lagunez. **Zer eskatzen diozu maitaleari?** Zintzoa izatea bere buruarekin eta nirekin. **Zer pertsonaia publiko miresten duzu?** Nelson Mandela. **Nor gonbidatuko zenuke afaltzera?** Bruce Springsteen, kantari bezala izugarri gustatzen zaidalako eta Bushen aurka egiten ari den kanpainarengatik. **Nora eramango zenuke?** Nire etxera. **Eta afaldu ondoren, zer?** Elkarrekin goxo-goxo egon. **Idazle bat:** Koldo Mitxelena. **Musikari bat:** Beethoven. **Aktore bat:** Javier Bardem. **Hiri bat:** Bartzelona.

ARARTEKOA OFIZIOZKO ESPEDIENTE BATI EKIN ZION GASTEIZKO UDALAREN USTEZKO JARDUERA IRREGULAR BAT IKERTZEKO

Arartekoak ofiziozko espediente bat ireki zuen Udalaren jokoera ikertzeko, zenbait hedabidek emandako informazioaren arabera Gasteizko Udalaren gazteentzako etxebizitzabulegoak kudeatzen zituen alokairu-pisu batzuetan zain zetako etorkinik maizter hartu, jabeek baldintza boti jarri baitzuten beren pisua alokagarri uzteko, eta bulegoak hala onartu. Erakunde hau beti arduratu da Gasteizera iritsitako etorkinek etxebizitzaz arkitzeko dituzten arazoak. Horregatik, 2001ean Magrebeko etorkin talde batek etxebizitzaz boti alokatzeko zitzuten zailtasunak azaldu zizkionean, Arartekoak erakunde desberdinetara jo zuen -Gasteizko Udalera, besteak beste- aholku neurrian beren eskumenak arazoak konpontzeko erabil zituzten. Hango hartan bagenekien aurkeztutako kasak ez zuela zerikusirik administrazio publikoaren batek egindako irregulartasunekin, eta gure esku-hartzearen arazoak bakarrak gizaidea eta gizarte arazoaren konpondu beharra zirela. Horregatik, eta Gasteizko Udalak arazoak konpontzeko ahaleginak egin behar zituelako ustean, neurri sorta bat eskaini genion orientagarri. Baina 2003an, ezan bezala, alarrik jo zuen, izan ere, etxebizitzaren alokairua errazteko asmoz sortutako udal zerbitzu batek atzerritarrak baztertu nahia onartzen omen zela jabeengandik. Ikertzeren

emaitzak adierazten zuzenez, ordez, solairuen poltsa kudeatzen duen fundazioak jo eta ke dihardu horrelako aurreiritziak eta suamo txarrak uzatzeko. Hala eta guztiz ere, uste

ditugu Udalak baliabide gehiago bideratu beharke lituzkeela arazoak konpontzeko, eta ez duela inolako bazterkeria zantzurik onartu behar.

El Comercio, Argosha

GIZARTE LARRIALDIETARAKO LAGUNTZEN MURRIZKETA GASTEIZEN

Gizarte larrialdietarako laguntzak jasotzen dituzten zenbait herritarrek keza aurkeztu dute Arartekoaren aurrean. Gasteizko Udalak, laguntza ematez ematen duen diru kopurua murrizten ari dela, laguntza lortzeko mugak ezarri izan direla 2003ko urtarraren 11z geroztik eskatu dituzten. Neurria azaratzeko, Udalak adierazi du ez zegoela behar beste diru eskaera guztiak ordura arte agintzen zela bezala erantzuteko. Gizarte Premietarako Laguntza Gizarte Bazterketaren aurkako Legeak arautzen

dituen prestazioetako bat da, eta EAEko Auzkerantz Oinokorretan aurreikusitako diren baliabideak ezinbestekoak dira udalari onartu eta gutzitateko dituzten laguntzari begira, betar, informazio eskatu genien Eusko Inpartidari eta Gasteizko Udalari, eta geroztik Arabako Foru Aldundiri ere bai, zuten berrak inpartidari berrak berrak hasiko zela laguntza horietarako baliabideak ematen, ordura arte egin izan zuten bezala. Aurkekoaz gain, beste ofiziozko espediente bat abiarazi dugu, jakin nahi baino gutxiago notako

arazoak izan lituzketen pertsona askok 2004an GPLak berriro eskatuko baituzte Gasteizen, gerta litekeelako zailtasunak izaten lehenago ere luongo egoniarriak izan zirela frogatzeko eta erroditurik egondako denbora hurrea egiaztatzerako. Izan ere, laguntza murrizten, pertsona askok bere etxebizitzaz utzi behar izan zuten, ezin baitzuten ordaindu, eta horren ondorioz ere, bajatzat ageritu ziren erroldan, egoztarik ez zirelako, hain zuzen.

BAIMENIK GABEKO SALTOKI IBILTARI BATEKO SALGAIK ATZEMATEAN EZ ZIREN LEGEZ EZARRITAKO BERMEAK BETE

Gipuzkoako SOS Arrazakeria elkarteak Arartekoren esku-hartzea eskatu zuen, Donostiako Udaltzaingoak baimenik gabe salmenta ibiltarian ari ziren bi pertsoneri atzemandako arropak itzul zitzaizkien; horretaz gain, erantzun argi bat jaso nahi zuen Udaltzaingotik, atzemandako salgaiak berreskuratzeke egin behar ziren izapideen berri lortu nahian elkarteak eskarri bat ezarria baitzuen udal poliziaaren Erregistroan. Elkarteak kezka zen, halaber, komisario nagusiak ez zuelako bete

Mugikortasun eta Hiri Bideetako zinegotzi eskuordeak helanzitako erabakia, hartutako janzkiak itzultzeko agintzen zuena. Kasuaren nondik norakoak aztertuz, Arartekok uste du ez zirela bete legearen arabera salgaiak kautelaz atzematean begiratu behar ziren bermeak, eta beraz, atzematean ondorioz gabe utzi behar zela. Jakin genuenez, bestalde, Udalak isuna ezarri zien bi saltzaile ibiltariari. Hori kontuan hartuz eta 1998an egindako gomendio oinokorra gogoratuz (Poliziaen

esku-hartzea baimenik gabeko salmenta kasuetan), gomendio bat luzatu genion Donostiako Udalari, atzemandako salgaiak bueltatu, saltzaileen aurkako zehapena bertan behin utzi, eta elkarte kexagileak Udaltzaingoaren Erregistroan aurkeztutako eskaerari erantzun diezaioten. Txosten hau bukatu beharrean dagoelarik, ez dakigu Udalak gomendioa onartu duen.

DIRUZKO KALTE-ORDAINAK FRANKISMOAN ASKATASUNAZ GABETUTA EGON ZIREN PERTSONENTZAT

Frankismoan askatasunaz gabetuta egon zirenei diruzko kalte-ordainak aitortzen ditzen dekretuaren ondorioz zenbait kexa aurkeztu ditziote Arartekoari. Kexak aurkezteko arrazoiak bi motatakoak izan dira: erreklamazioetan azaltzen denez, oso zaila da diktaduran presoentzako eremuetan egonaren frogak edo agiria aurkitzea, eta bestalde, ezbaian jartzen da laguntzak jasotzeko ezarri den 65 urteko adin muga. Laguntzaren sustatzailea den Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Sailak azaldu duenaren arabera, eskaerak 2004ko lehen hiruhilekoan emango zaie erabakia; prest agertu da, halaber, artxibo militarrek arakutzen

jarrutzeko, nahiz eta, horren ondorioz, eskatzailearen espetseratzea agian dekretuaren epea agortutakoan egiaztatuko den. Kasu horietan, aipatutako sailak adierazi duenez, hala gertatuko balitz, tresnak baliatuko lituzke pertsona horiek kalteordainak jasotzeko. Bide beretik, dekretuaren trantsizioa bukatu ondoren, sail horiek adin-mugarik ezarriko ez luketen araudia bat aztertzeko asmoa du, betiere horretarako erabilgarri duen aurrekontua kontuan hartuz. Gure aldetik, aurreko guztia baloratu dugu, eta onangoak baino helburu zabalagoak litzuzkeen dekretu bat emateko iradokizuna

luzatu dugu sail hori, askatasunaren alde borrokatzeagatik errepresioa eta espetseratzea jasotzeko eta beren senideek ordaina jasotzeko izan dezaten, hain zuzen. Hala, bada, espero dugu Etxebizitza eta Gizarte Gaietako Sailak arazo horri buruz egin dugun iradokizuna kontuan har dezala, eta bere aurrekontuarekin behar besteko diru kopurua izan dezala erabilgarri aurrekontuetan.

DIABETESA DUTEN IKASLEEN ZAINTZA

Arartekoari iritsitako kexa batek dioenez, diabetesak jota eta eskola-aldian dauden haurren kasuan ez zegoen jarrabide multzo zehatzik, artapena arin eta seguru zuzentzeko zientziak, haur horiek oraindik beren burua zaintzeko gai ez diren arren. Lehenagoko kezen ondorioz, bigarren Hezkuntza Sailak bere gain hartu zuen ikasle horien beharri erantzuteko ardura, eta erabakitzeke zegoela horrelako kasuetan jarrabide beharrezko erodia, zehatzago, bizi

zuzenago, hezkuntza eremuan, berehalako laguntza zuzena emateko ardura. Arartekoak adierazi zuen, horrenbestez, administrazioak argitu behar zuela puntu hori, beti kontuan hartuz azken berrak erantzukizuna Sailari dagoela. Emundako erantzunetan, Sailak bere egiten zuen diabetesa duten haurren zaintza, eta berehalako zainketa zuzena irakasle-tutorearen esku uzten zuen. Horretaz gain, Osasun Sailarekin elkartean aritzeko aukera aitzartzen zuen.

erabil daitezkeen arropen-jarrabideak argitzeke eta eskola eremuan behar diren osasun-zainketak ere zehazteke. Auzia bideratuz segoela ikusirik, gure lana bukatuzat utzi genuen. Baina geroztik jakin dugu, behar bidean bitartez, familia batzuek arazoak dituztela, oraindik ere, diabetesa duten haurrek eskolatzeko, eta bertan ekin diogu ofizialerako esku-hartzean.

GIPUZKOAKO LURRALDEAN EMANDAKO EHIZA-BAIMENEK LEGEZKOTASUN PRINTZIPIOA URRATZEN ZUTEN

Bizkaiko ehiztari talde batek gogana jo zuen, Gipuzkoan ehiza aldia hastear egon arren, Aldundiko Nekazaritza eta Ingurumen Sailak ez baitzuten erantzunik eman ehiztari horiek basurdeetarako egin zuten haimen-eskaerari. Taldeak adierazten zuen, era berrari, sailak lehenago ere utzi zituela erantzunik gabe antzerako eskaerak. Izan ere, lehen hartik Nekazaritza eta Ingurumen Sailak igorritako informazioan ikusten zenez, sail hori isilaz baliatu zen kexagileen taldeak egindako beste eskaera hartzei ere erantzuteko. Gainera, ezetza eman zuten batean, erakundeak ez zen inolako aruntan oinarritu bereira jokatzeko. Horiaz, eta kontuan harturik kexan aipatutako ehiza aldia bukatuta zegoela, gomendio bat helarazi genion Nekazaritza eta Ingurumen Sailari, erabakiak ehiza-

denbormaldiak bati aurretik hartu eta jakinaraz zitzaion, bai ehizarako haimen-eskaerei erantzutean eta bai ezetzi erantzunen aurkako helegiteez erabakitzean ere. Gomendatu genuen, era berean, ehizarako eskubideari eaztzen zizkien mugak zein prozedurarako zedapenak arauen arabera izan daitezkeen. Gomendio horiek onartu ziren arren, ez ziren bete ondorengo ehiza aldian. Izan ere, denboraldia hastekoak zela, berriro ikatu zitzaion haimen eskaera kexagileei, eta horren aurka aurkeztu zuten helegiteak ere ez zuten erantzunik jaso. Sailari bidali genion balorazioan azaldu genuenez, bete jokoera betzartzen ez bazuen, lehen egindako bi gomendioak bete gabetzat joko genituen.

EEI jernomy.org/ckle

BILBOKO UDALAK OFIZIOZ EMANGO DITU BANKUAZ HELBIDERATUTAKO ERROLDAKO ORDAINAGIRIEN FROGAGIRIAK

Bilboko azterkide batek kexa bat helarazi zion Arartekoa, Udalak banku bidezko errolda ordainagirikin darabilen sistema dela eta. Kexagileak zioenez, behin azterketa eginda, helbideratutako errolda ordainagiri guztien sarrera bankuak bidaltzen zuten agiri batean ageri zen, baina ez ziren banan-banan zehatzen zerga kontzeptuak. Ondorioz, zerga jakin hoi (OHZ, estolderia-tasa, JEZ, TA Oren txartela...) ordaindu izanaren frogagiria eskuratzeko, zergadunak berariazko telefono zenbaki batera deitu eskatu behar zuten. Kexa jarri zuenaren istez, bide hori ez zen zuzena, eta Udalak zerga bakotzaren frogagiri osoa helarazi beharko luke, zergadunak eskatu gabe. Gainera, deia bera ere karga bat zen zergadunarentzat, zenbakia ez zelako doakoa eta ez zelako frogatutik geratzen eskaera eginda zegoela. Bilboko Udalarari informazioa eskatuta, azalpen zehatzak eman zizkigun darabilen sistemaren inguruan, eta azaldu zuten, halaber, ez zirela zerga kontzeptuen inguriko datuak ematen bankuari silpeko informazioa delako. Era berean, ez dago ordainagiri horiei uko egiterik, beraz, Udalaren iritziz, bankuak bidaltzen duen agiria ordainketa-frogagiritzat har daiteke. Informazio guztia zerturik, eta Bizkaia Lurralde Historikoko Zerga Bilketari buruzko Erregelamendian ezarritakoa kontuan harturik, Arartekoa gomendio bat helarazi dio Udalarari, banku bidez kobratzen diren zergen ordainketa-frogagiriak ofizioz eman ditzan. Gomendioa onartu egin da.

ERTZAINTZAK INSTITUTU BATEAN JARDUN ZUEN ZENTROKO ZUZENDARIAK EZER JAKIN GABE

Arartekosi aurkeztutako erreklamazioan, Bigarren Hezkuntzako institutu bateko zuzendaria kexu ageri zen bi ertzain institutuaren esparruan sartu zirelako bere baituenik gabe eta Hezkuntza Sailak ez zuelako ezer egin gertatutakoaren aurrean. Interesatuak gertakarietan esku hartu zuen zuzendaria zelako, eta kexan azaltzen zuten, horren ondorioz Herrizaingo Sailak zehatze prozedura bat ireki zuen bere kontra, geroago ikastetxearen inguruetan itzarri gabe egindako manifestazio baten osteko auraduna izatea lepotatuta. Arartekok Hezkuntza Sailera jo zuen, eta bertan jakin zenez, sail horrek ez zien erantzun formalik eman kexagileak aurkeztutako idazkiei, bai

ordea, inolaboteko aholku juridikook eman zehatze prozeduraren inguruan. Bildutako agiriei esker igaritzen zenaen arabera, ertzainak institutuko patioan sartu ziren, eta interesatuak bera zentroko zuzendaria zela adierazi zien atzetan, ez zioten kanarik egin, eta bere baituenik gabe galdeka hasi zitzaizkien hango ikasle batzuei. Gure ostez, bada, ertzainek gainditu egin zituzten Herritarren Segurtasuna Babesteko Legean ezarritako mugak, eta kexagileak, bestalde, zentroko zuzendariari dagokion eginkizunak bete baino ez zuen egin; horrenbestez, alde horretatik ez zegoen inolako arrazoirik Herrizaingo Sailak zehatze prozedurarik ireki ziezaión. Bestalde, Hezkuntza Sailak jakinarazi zion interesatuari

eskatu zuen espedientzaren kopia ez ezik, haren defentsarako buruntako jardunen berri ere eman ziola. Herrizaingo Sailaren erantzunean, ordea, zehatze prozedura bakarrik aipatzen zen, baina ez zen ezer esaten ertzainak zentroan sartzeaz edo zuzendariari emandako tratuz. Beraz, berriro jo genuen Herrizaingo Sailera, puntu horien inguruko informazioa ere lortu nahian, baina txosten hau idatzteaz daokagula, ez digu haren informaziorik jaso.

ZABOR BILKETARAKO KAMIOIAK GAUEZ ATERATZEN DUEN ZARATA

Bilboko auzokide bat kexu zegoen zabor biltzarako kamioiak etxean eragiten zizkion eragozpenegatik. Bera bizi den kalean biltzeta zerbitzua goizalderako ordu bat eta ordu biak bitartean egiten zenez, zaratak ia egunero iratzartzen zuen bi urteko alabatxoa, eta nekez lokartzen zen berriro. Guk hala eskatuta, Udaleko Ingurumen Sailak neurketa bat egin zuen, zaborra biltzean Bilboko Ingurumena Zaintzeko Ordenantzako zarata maila gainditzen zen jakiteko. Emaitzak adierazi zenaen arabera, gainditu egiten ziren erregelamenduan ezarritako mugak, beraz, alde horretako biltzeta-orduak aldatzea erabaki zen. Interesatuak ados zegoen proposatutako aldaketarekin, eta horrenbestez, gure lana bertan amaitutzat jo genuen.

El Comercio.es/ceda

HAUR ETA IKASLEENTZAKO GARRAIOETAN NAHITAEZKOA DA BIDAIA-ZAINDARIAK EGOTEA

Ikasturte hasieran, herritar batek kexa bat aurkeztu zuen Arabako erregiole tartean batean (Abernikanostik Izurraraino) egiten zen eskola-garraiok ez zela zaindariarik josten; gainera, dirudienez urtero gauza bera gertatu ohi da garaia berean eta zenbait ibilbideetan. Hezkuntza Sailari informazioa eskatuak, azaldu zigun batzuen berriz izan ordako konpondu egin zuela, enpresa esleipendunari zerbitzua behar den moduan eman zezala eskatuak. Kexagilea, hainak, kezkatuak zegoen, burrengo urteetan arazo bera gertatuko zen beldur, eta ukitzekoa zen, bitartea luze horiek bigarren mailako erregioleetan zehar egiten direlako, eta erabiliztaileak urte gutxiako haurak direlako. Alde horretatik, ikasle eta haurren garraio-segurtasunari buruzko legeak nahitaezkoztat jotzen du zaindariak egotea, eta hala gertatu ezan, zerbitzua etenda uzteko aukera aurreikusten du. Bestalde, zerbitzua behar bezala ematearen ardura hezkuntza Administrazioari dagokio, baita

zeharka kudeatzen denean ere, enpresa baten bitartez, alegia. Hortaz, egoki iruditu zitzaigun sail hori betebeharrak gogoratzea, prebentzio

eta kontrol neurri zehatzak eta eraginkorrak har ditzan eta aurrerantzean horrelako arazoak berriro gerta ez dafin.

El Comercio.es/epaitegi

ZIGOR EPAI BATEAN KONDENATUAREN NORTASUNA OKER EGIAZTATU ZELA-ETA, BESTE HERRITAR BATEN LOKALA BAHITU ZUTEN

Herritar batek Arateko erregiole tartean jo zuen, Burgosko Zigor Epaitegiaren akats batek eragin zizkion kalteak salatzeko. Izan ere, organo horrek bere finka bat bahitzeko agindua eman zuen, izen-abizen berberak zituen beste pertsona baten aurkako epua betearaztean. Kexagilearen iritziz, bestelako datuak eskatuak gero -NANA, kasu- ez zen horrelakorik gertatuko. Auzian autonomia erkidego desberdinetako bi epaitegiak esku hartu zuten, aurkeztutako kexa Aginte Judizialaren Kontseilu Nagusira (AJKN) helarazi genuen, behar ziren neurriak har zitzen. Handik erantzun zenez, epua betearazte zenean kondenatua kaudimengabe aitortu zuen bere burua, eta horregatik haren izenean zuden ondasun higiezinak frogagarria eskatu zioten Jabetzaren Erregistroaren Elkargo Nazionalari.

Eskabidean, besteak beste, kondenatuaren izena, NANA, jostze lekua eta data eta azken helbidea aperi ziren. Erregistroak adierazi zuen hurrendela Bizkaian zenbait ondasun zigordunaren izenean, eta beraz, Epaitegiak finka bat bahitzeko agindu zuen, emazte eta finkaaren jabeak aperi zenari ere erabakiaren berri emanez. Kexagilea Gai eta eguneko Epaitegira bertaratu zen, izen-abizen berberak izan arren kondenatua beste bat zela argitzearen. Hala zela frogatu zenean, bahimendua baliogabeta egin zen, baina AJKNk adierazi zuen Epaitegiak ez zuela arduragabe jokatu, eta akatsa Jabetzaren Erregistroan gertatu orain zenez, espedientearen artxibatuta peraz zedin proposatu zuen. Guri egoki iruditu zitzaigun Erregistroari AJKNren iritzia berri ematea, aurrerantzean aitzakorik gerta ez zedin,

baina erregistroaren erantzun zuen NAN zenbakia derriktor ageritu beharrezkoztat jotzen duen araua geroago hain zela indarrean, eta horregatik ez zela datu hori jaso. Hala ere, Erregistroak bahitutaikoaren ematearen izena jakinarazi zion Epaitegiari, eta datu hori NAN zenbakia haino argigarrigatzen zen, ordura arteko datuen arabera ez haurren gertatu bi senar-emazte izen-abizen berberak edukitzea. Hortaz, bada, erregistroaren erantzunak ez zuen onartzen AJKNk egotzi zion erantzukizuna. Geuk ere uste dugu beste datu batzuk erabiliz gero ez zela horrelako hutsik gertatuko, baina iraditzen zaigu, eta berean, prozeduran parte hartu zuten bi organoek bazutela erabiliztailearen datuak egiaztatzen.

BONO-TAXIA: ADIN MUGA ETA MUGIKORTASUN ARAZOAK

Gasteizen bizi den herritar bati bono-taxi izeneko garraio-bide-laguntza kendu zitoten 70 urte bete zituenean, nahiz eta mugikortasun arazoengatik ezin zoen garraio-bide publikorik erabili. Araban

bono-taxia Aldundiaren programa baten ekimena bada ere, kudeaketa Udalaren esku dago. Gasteizen, bono-taxia eskuratzeko baldintzetako bat 65 urtetik gorakoa ez izatea da, baina muga hori 70

urtekora igo daiteke eskatzaileak gorpil-aulkia erabiltzen badu edo ibili ahal izateko makilez baliatu beharra badu ezinbestean, eta horixe zen, hain zuzen ere, Arartekoarengana jo zuten pertsonaren egoera. Dhartu ginen udalaren erabakiaren atzean zegoen irizpide orokorrak herritar asko uzten zituela laguntza hori gabe, eta mugitzeko arazo larriak izan arren ez ziela beste aukerarik ematen. Bestalde, Aldundiak Arabako beste udal batzuekin sinatutako hitzarmenetan ez zen adin-mugarik jasotzen baldintza gisa. Aldundiari galdeturik, bi erregelamendu mota zedela erantzun zigun: haletako bat hiri izaera nagusia duten udalentzakoak, eta bestea, ordea, garraio-bide publiko gutxiago duten landa aldeko udalari zuzendua. Adierazi zitzaigun, halaber, Aldundiak programa egokitzeko asmoa zuela, ahalik eta udal gehienetara zabaltzeko eta, adin mugaren baldintza ezabaturik, laguntzen tamaina eskatzailearen mugikortasun arazoaren eta errenta mailaren arabera zehazteko. Proposamen horiek egoki iruditu zitzaizkigula eta, erantzunean egokitzapena lehenbailehen egitea gomendatu genuen.

El Correo.es/El Correo.es

AZOKETAN URDAI-GAIEN SALMENTAK BALDINTZA EGOKIAK BETE BEHAR DITU

Gaiarekin zerikusia duten udalari eta Osasun Sailera jo ondoren, elkarte batek bere keza azaldu zion Arartekoari. Elkarte horrek salatzen zuenez, urdaigaiak azoketan saltzeko moduak apurtu egiten zuten "hotzaren katea" delakoa, juki horietan behar-beharrezkoa dena, hain zuzen. Horrelakoan salmenta-

kontrola eta zaintza udalen eskumena den arren, gure iritziz bazegoen keza hori Osasun Sailera eramateko arrazoirik. Guk ere aste geroan udalari jakinarazi behar zitzaizela nolako baldintzak bete behar ziren hotzaren katepeko jakien salmenta ibiltarian, eta beraz, EUDELean laguntzar jakinarazte-lan hori bete zuzan gomendatu

genion sailari. EUDELeengan ere jo genuen informazio eske, jakin nahi baitzuten zer egingo zuten bere kideek neurriak har zitzaitez eta salatutakoa bezalakorik berriro gertu ez zedin.

IRISGARRITASUNARI BURUZKO ARAUETAN JASOTAKO KONTROL NEURRIAK ERABILI BEHARRA

Europako ezgaituen urte zela eta, Arartekoak txosten bat aurkeztu du Eusko Legebiltzarrean: Euskal Autonomia Erkidegoan erabilera publiko duten eraikinen irisgarritasuna. Txosten horretako azterketaren bitartez hausnarketa eta erabakia bultzatu nahi izan ditugu, ezinduen aukeraberrantzasunerako behar diren neurrien gaitasun. Txostenean ageri diren ondorio adierazgarrietako batek erakusten duenez, hiri-administrazioek oso gutxitan erabiltzen dituzte irisgarritasunari buruzko araudietan jasotako kontrol tresnak, arauak zehateraino

betetzen diren omentzeko ezarriak, hain zuzen. Datu horrek bat egiten du, gainera, irisgarritasunari buruzko arauak behar bezala betetzen ez direla salatzen duten kasa ugariekin. Hori beretik doaz nurbanakoek eta etxerrek aurkeztutako kasa: ezinduentzat gordetako aparkalekuak maiz mugikortasun arazorik ez duten herritarrek erabiltzea; igogailu ez dabilelako ezin iritsizko gertatzen zaien aparkalekuak; konun egokiturik ez duten hotelak eta jatetxeak; babes ofizialeko erreserbako etxebizitzak iritsi ezinak; ireki berriak izan arren irisgarritasun baldintzak

betetzen ez dituzten saltokiak... Hartara, ondorioztatuzko datuak adierazten ditu hiri-administrazioek ez dutela betetzen irisgarritasunari buruzko araudietan aurreikusitakoa, eta Arartekoaren ustez, ingurune fisikorako irizpideak eta komunikazio erraztu nahi badira -bereziki arazoak dituzten pertsonen kasuan- beharrezkoa da indurtean dauden irisgarritasun-arauak benetan betearaztea. Batez ere udalek egin behar dituzte ahalegin handienak, ikuskaritza erbitzua indartuz, partikularren jarduerak behar bezala kontrolatuz eta ikuskatuz, eta legezketasuna berretartzeko eta arau-haustekak zehatzeko tresnak irrimo aplikatuz. Irisgarritasuna bultzatzeko abenduaren 4ko 20/1997 Legean jasotakoaren arabera. Azkenik, tokiko agintariek obartarazi egin behar zaie arauak zer agintzen diren: aurreikusitako den salbuespeneko prozedura ezarri udal lizentzia ematen duten aldi guztietan, horren berri eman behar diote Euskadiko Irisgarritasuna Sustatzeko Kontseiluari.

El Comercio.org/El

URBANIZAZIO PRIBATUEN MANTENTZE-LANA ERABILERA PUBLIKORAKO ZORRA DAGOEN KASUETAN

Gure hiri-herrietako urbanizazio osak, pribatuak izan arren, interes publikoaren zerbitzuan daude, asoio-leku, gune ireki edo gune berezietan arteko pasabide gisa ere erabiltzen dira. Horrelakotan, arauak setu ohi dira urbanizazioaren mantentze gastuak edo etabilerak publikoak eragindako kalteak noren lepoak ordaindu behar diren erabakitzen. Gontibehera horiek desadostasunak ekartzen dituzte maiz administrazio publikoen eta azokideen elkarrekin artean. Izan ere, ordainu pribatu baten gainean erabilera publikoakoa izan bat ematen denean, edo bide zuzen egonaldi araua mantentzeko klausulak interpretatzen diren, ez da argi geratzen noizko beharrik erabotzen diren udalarenak, eta horretan datu azoioaren munita. Azaldutako kasuak aztertuz,

Arartekoak uste du udalek araua egin behar dituztela erabilera publikoaren zerbitzuan mantentze arautak. Zehazki, udalerri zehatzak eta hiri-aitzariak garbitze dagokie, ez ordain, fatxada, paramentu eta sabelen garbiketa. Helburu hori gogoran, beharrezkoa da gune horietarako gutxienezko garbiketa-baldintzak zehaztea, udalerri garbiketa zerbitzuen orainko jardueran oinarrituz. Udalak bere gain hartu behar dira pasabideetan ikusgarritasun-egokizko zurrutarako duten zerbitzuak (farolak eta ataripeetako argi-puntuak) ezartzea eta mantentzea, hala nola hondakinetako hiri-aitzariak (buskua, zakarontzak...) aldatzea. Halaber, lorategirik badago, era egokian mantentzeko dituzte, udalerri osan erabiltzen diren neurrien eta ereduaren arabera. Hondakuta egoteagatik

erabiltzeko pasabideetatik eroso ibiltzea eragortzen duten egiturazko elementuak eta konpainia dituzte, baita segurtasunerako elementu laguntzaileak (eskudelak) mantentzeko ere. Jabeen elkarrekin dagokionez, eraikineko egiturazko elementuak zaintzea gain, kateamendurako sareak eta euri-uretarakoak mantentzeko dituzte sare-nagusietarako lotueta arte, eta kaltegarriko elementuak (kaxatak eta hantziak) aldatzeko dituzte. Arretkoaz gain, jabeek dagokien bormenako grafitinak eta beselakuntza lantzerako ardurak, udalak herriko beste lekuetan horretarako dituzten lan-ereduak gureberria.

ZERGEN KUDEAKETA: ORAINGO EREDUETAKO BEREZITASUNAK ARAUTU BEHARRA

Herritarren parte-hartze aktiboa gaur egungo zerga sistemaren oinarrietako bat da. Hau da, zorrak ordaintzeaz gain, zergadunak bere egoera ekonomikotatik dagozkien betebeharrei eta eskubideei erantzi behar die. Halaber, administrazioak luzatzen dituzten errekriminazio ugari ere zuzentzen behar die, eta horren ondorioz, herritarren egoera juridikoa iraganekoa baino askoz nahasiago bihurtu da. Ezindako parte-hartze aktibotasun ezagunari adierazgarrietako bat kudeaketa-prozeduren hasieran bertan dago, zergadunak berak ekintza behar baitu, bere autofikidazioa aurkeztuz. Hala ere, zerga batzuk gero eta konplexuagoak dira, araudiak ere gero eta gehiago, eta horren ondorioz, zergadunak ber-

eginkizunak betetzeko beharko lituzkeen ezagueru tekniko-juridikoak gehiegituak dira, bidez ere Administrazioak informazio epokirik eskaintzen ez bada. PFEZI dagokionez, EAIko hiru furralde historikoek nahiko finkatuak daukate zergadunarentzako laguntza-zerbitzuak: Rent@raba, Rentanet eta Errenta mekanizama. Dena den, sistema horiek oso zabalduak badaude ere, foru organoek ez dituzte araudi osatu hutesan bildu; beraz, gure iritziz, foru administrazioek behar den aragintzari ekintza beharko liokete, alderdi interesatuetako bakoitzaren egoera juridikoa aztertuz eta legerian jasotako printzipioak eta bermeak ziurtatuz, bereziki onustea eta segurtasun juridikoa, bi printzipio horiek ez

baitute eskuratu, oraindik ere, zor zailen begirunea. Eredu juridiko berrien administrazioak zenbait arau mota sortzeko abailmentza beharko luke. Beranduzta-komituek, haatik, ez lirateke segituan ezarri beharko; egindako arauen mende egongo lirateke, eta deuseztatu ere egingo lirateke administrazio-organu baten akatsak zuzendu beharko balira. Zehapenei dagokienez, gure iritziz zehapen-prozedura orotan -baita zerga alorrean ere- eragabetasun ustea ezarri beharko litzateke, beraz, administrazioak irango luke errua frogatzeko ardura, eta ez administrazioak bere eragabetasuna argitzeko.

TRAFIKOAREN, IBILGAILU MOTORDUNEN ETA BIDE SEGURTASUNAREN ALORREAN AURRETIAZ TAXUTUTAKO EREDUAREN BITARTEZ TRAMITATZEN DIREN ZEHATZE PROZEDURAK: ZENBAIT ARAZO DEFENTTSARAKO ESKUBIDEAREN INGURUAN

Arartekoak bere kezka ageritu nahi du trafikoaren, ibilgailu motordunen eta bide-segurtasunaren alorrean tramitatzen diren zehatze-prozedurak direla eta, tramitazioa zuzentzeko eredu berri bat garatzea martitzen egiten baitu interesatuei dagozkien bermeak eta eskubideak. Izan ere, edozein prozeduratan erabilzeko moduko esamolde onokor eta errentagarriak badituzten, fiskalari-aztertzen da erantzun formai bat interesatuek egiten dituen galdekizumetarako, baina ez dira

bermeak bestelako eskakizunak, alegia, Konstituzioak aitortzen diren defentsarako eskubideak daramatzak. Arartekoak 2003ko Inzestentzen besta arailu zuzenez, trafikoen alorreko zehatze-prozedurak jasotzen diren kexa askoren artean, tramitazio aldi luze erabilgarriaren eredu berriaren aztertasun zuzen. Auzitegiaren ere auzitegi kexak aurkeztu dira eta, horietatik, egokian erabiltzeko zuzeneko eredu bat egina. Gure ustez, bai administrazio onokortak bai irki administrazioek zuzentzen

egin behar dute trafikoen alorrean tramitatzen dituzten zehatze-prozeduratan erudien jokoaren defentsarako eskubide errentagarriaren dela. Konstituzioak eta legeek helburu horrekin ezarritako bermeak betetzeko, baina zuzen. Alde horietatik, berezikiko garrantzia du ondoko neurriekiko begirumenak:

- Erudien jokoaren alegazioak auzitegi hartu, eta ezestekotan, erabaki errentagarri.
- Inzestentzen proposatzen dituzten frogak auzitegi hartu beteri diren ala ez holozki; frogak hartu ala ikatzeko erabakia adierazi, egia beharko da.
- Prozeduran gaineko ebazpenak modu egokian aztertutik eman behar dira. Horretaz gain, ebazpenak ageritu diren kontu guztiak gaineko itzulia arailu behar da, baita zehapenei buruzko arazoak ere.
- Ebazpenaren aurka ezarritako behariek ere erabaki errentagarri jasoko da.
- Zuzen arauak, hartutako ebazpenen arazoak berri arango da.

El Comercio.es

oharrak

Lined writing area with horizontal dashed lines.

oharrak

Lined writing area with horizontal dashed lines.

